

---

reerd, maar met een moraal: Abraham ‘sprak alzoo eene waarheid [Sarai was zijn zus (Gen. 20:12)], maar hij verzweg ook eene waarheid. Dit moet men nooit opzettelijke doen, altijd rond voor de zaak uitkomen’ (p. 12).

De ondergang van Sodom ontbreekt in Van Charante’s ‘Bijbel’ niet, maar onvermeld blijft het opstootje bij Lots huis en de incest van Lot met zijn dochters (p. 17). Zonder nadere toelichting wordt in verband met de verering van het gouden kalf meegedeeld dat ‘op dien dag, drie duizend met den dood gestraft’ werden (p. 44). Evenzo wordt naar aanleiding van Elia’s optreden op de Karmel zonder commentaar gememoreerd dat hij bevel gaf om ‘al de valsche Profeten van Baäl (...) te slagten’ (p. 76).

Loeff heeft er geen behoefte aan om Noach te verontschuldigen, maar evenmin schildert hij hem af als een diep gevallen vrome. Hij veronderstelt dat wijn ook al voor de zondvloed bereid en gedronken werd en dronkenschap de prikkel was tot ‘[het] gruwzaam geweld, [de] ijzingswekkende wreedheid en teugellooze onzedelijkheid’ uit die tijd. Hij verhaalt hoe de zijn roes uitslapende Noach gevonden werd door Cham, die geen ‘diep medelijden gevoelde’, maar zich ‘innerlijk vermaakte’ (p. 32). Loeff deelt de gangbare opvatting dat het verhaal, conform het gedrag van Noachs beide andere zonen, ‘de dure verplichting van kinderen om hunnen ouders te eerbiedigen’ wil inscherpen (pp. 33-34).

Abrahams optreden in Egypte en Gerar illustreert volgens Loeff ‘dat zelfs de uitnemendste mannen hunne zwakheden en gebreken hebben’ (p. 42). De recidive bevreemdt hem. De mogelijkheid dat Genesis 12 en 20 ‘tweeërlei vorm van dezelfde overlevering’ vertegenwoordigen, wil hij niet uitsluiten. Zeker is evenwel dat de verhalen leren ‘hoe licht de mensch zich vergeet, en hoe zwak van geloof zelfs de beste kan wezen’. De verhalen brengen hem tot een uiteenzetting over de leugen en tot de verzekering dat God ‘zelfs geen zweem des kwaads’ gedooft: ‘Hij is de God der waarheid, die lust tot waarheid in het binnenste heeft’ (p. 44).

Met ‘geweld’ bedreigden volgens Loeff de burgers van Sodom Lots gasten (p. 58). Over Lots dochters vernemen we slechts dat zij met hun vader gered werden. Over Lot zelf niet meer dan dat hij ‘een van de spelonken van het gebergte tot zijne woonplaats’ koos. Loeff merkt daarbij op: ‘Welk een droevig bestaan voor den eens zoo rijken herder! Hij boette zijne zelfzucht zwaar’ (p. 59).

Loeff verzwijgt niet dat Mozes’ opdracht aan de Leviëten om vanwege de verering van het gouden kalf met het zwaard rond te gaan ‘in den naam van JEHOVAH’ geschiedde. Over de drieduizend slachtoffers merkt hij op:

’t Was zeker eene geduchte strafoefening, een zeer harde maat-